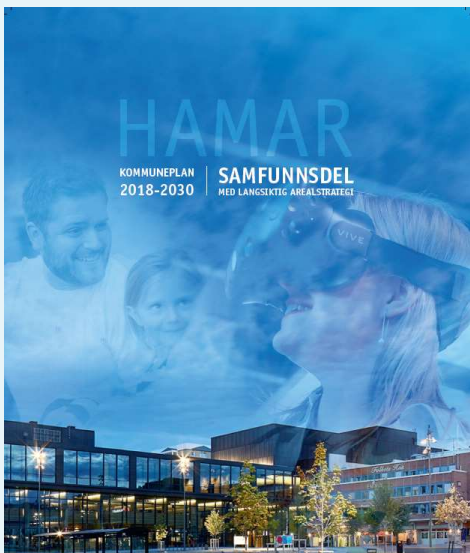
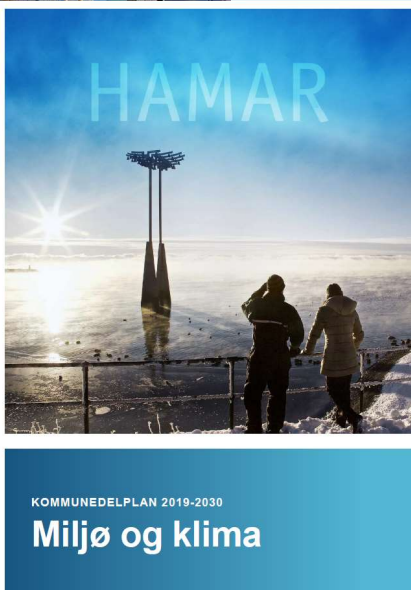

Klima- og miljøledelse i praksis

I 2030 er Hamar en bærekraftig kommune hvor det er lett å leve miljøvennlig

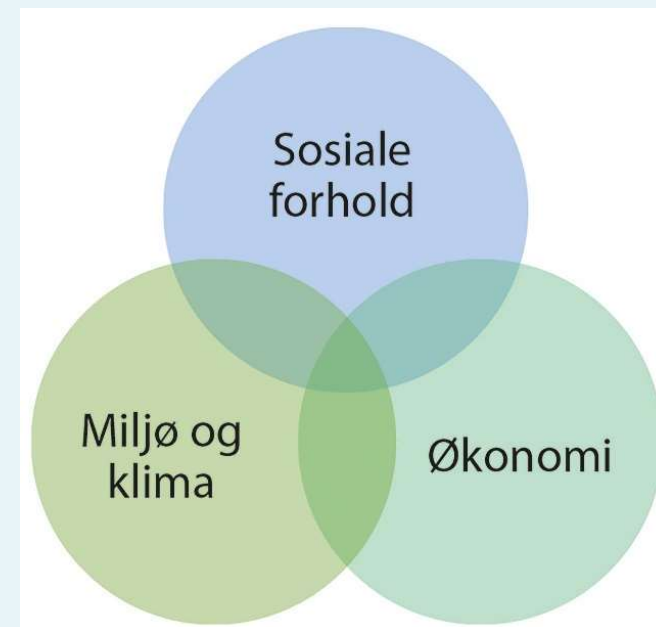
I 2030 har Hamar engasjerte innbyggere som lever miljøvennlig

I 2030 tar alle samfunnsaktører i Hamar miljø- og klimavennlige valg

I 2030 er Hamar et klimatilpasset og trygt lokalsamfunn

I 2030 har Hamar et rikt natur- og kulturlandskap

I 2030 har Hamar et godt livsmiljø

Fra overordnede mål til praktisk gjennomføring

- > Klimabudsjett – handlingsdel
- > Samarbeid
- > Relevans
- > Miljøfyrtårn
  - > Alle enheter skal være sertifisert som Miljøfyrtårn

Klimabudsjettet

- > **Et styringsverktøy for å nå vedtatte mål om klimagassreduksjon**
- > Klimabudsjettet er en integrert del av det ordinære budsjettet (handlings- og økonomiplanen) og er innenfor økonomisk ramme
- > Klimabudsjettet gir en oversikt over kommunens utslipp og viser hvordan utslippsmålene skal nås, hvilke tiltak som blir iverksatt, når og **hvem som er ansvarlig for gjennomføring.**
- > Årlig vedtatt handlingsplan
- > Den som skal gjennomføre tiltaket må også rapportere

Klimatiltak Hamar kommune

Hvordan skal vi nå målet om 55% reduksjon av klimagassutslipp i Hamar innen 2030?

Vi tror at de som sitter tettest på tjenestene i hverdagen kan ha de beste forslagene. Derfor trenger vi hjelp fra deg! Fyll inn ditt forslag til klimatiltak i dette skjemaet.

Hvis du har flere forslag kan du sende inn skjemaet flere ganger. Du kan beskrive tiltak både for å redusere utslipp som Hamar kommune er ansvarlig for, og tiltak som skal mobilisere resten av Hamar-samfunnet til å kutte sine utslipp.

Tusen takk for hjelpen!

...

Hei, Lise Wenche Dufseth. Når du sender inn dette skjemaet, vil eieren se navnet ditt og e-postadressen din.

* Obligatorisk

1. Mitt forslag til klimatiltak: *

Skriv inn svaret

2. Klimatiltaket tilhører denne kategorien: *

- Transport
- Innkjøp
- Avfall
- Energi
- Sirkulærøkonomi

STOR
EFFEKT

Slutte å rive - starte å demontere.

Rådgiver matsvinn

Allt. Strømkilde tekniske anlegg.

Spare strøm + fornybar energi i off. bygg

Arealnytt uttak
Arealregnskap - tak for utslipp (finere)

Tilskuddsordn. private: Energirådgivning til private

Ombruks - koordinator

Resirkul utvidelse materialer vinduer for br bygge ma

LITEN
EFFEKT

Gjenbruksordn på Adventskalenderbruks - HIKT Ombruk alternativ til FAlu gaver

Kontr. Elsykkelleasing på sykkel til ansatte
No...
... med idivess

Jappelsorteringskonkurranser mellom skoler

Gjenbruk kontormøbler og -utstyr + mer reparasjon

mer grønt i alle plante flere Traer med god plass under Bakken grønne ran

Premiering for klimavennlige reiser til jobb. Piggdekk - kampanje

arealer - også forvaltning.

Tilrettelegge bedre for syklende og gående.

plant et tre - kampanje

Plan og opparbeide snarveier og grønne smett

Inspirasjon underveis dyrke mer SdV - Spare

Etablere "Bykuben" (se oslo)

LITI

FORSLAG TIL KLIMATILTAK I HAMAR KOMMUNE								
HVA	HVORFOR	HVORDAN	HVEM	KOSTNAD	EFFEKT	INNSATS/ EFFEKT	KATEGORI	INTERNT/ EKSTERNT
Matsvinnkoordinator	Redusere klimafotavtrykket gjennom å redusere matsvinnet, redusere kostnader.	Ansette en person med ansvar for å gjennomføre effektive tiltak mot matsvinn i hele kommunen.	Helse og omsorg, kantiner, skole, ansettes i stab?	Lav, sparer inn på sikt	Middels	Juvel	Forbruk	Internt
(E)sykkelleasing, låneordning, rabattert kjøp for ansatte	Redusere utslipp fra transport ved å få flere til å sykle, bedre helse, bedre bo- og bymiljø	Anskaffe en leasingavtale/system og/eller støtte med kommunalt bidrag til kjøp/leasing.	Prosjektleder, Rådhusforvaltning, Sykkelbyen Hamar, HR, Innbyggertorget, Bedriftidrettslaget	Middels	Middels	Lavhengende frukt	Transport	Internt
Gjenbruk av kontormøbler, materialer og utstyr	Redusere klimafotavtrykket ved å redusere avfall og produksjon av nye varer, reduserer kostnader. Kommunen kan være et godt eksempel.	Gjøre en ombrukskartlegging, anskaffe gjenbrukssystem jfr Loopfront, skaffe lager (vi har i dag et lager for kommunale boliger driftet av jobbsentralen.) Eget prosjekt eller ansette en ombrukskoordinator.	Alle, Byggforvaltning, Innkjøp, Arbeidsinkluderings-bedrifter, egen ansatt?	Middels	Middels	Langsiktig toppremie	Forbruk, Avfall	Internt
Fornybare energikilder i kommunale bygg	Redusere utslipp fra energiproduksjon, produsere energi, være eksempel for innbyggerne, spare kostnader.	Installere solceller og varmepumper, etablere fornybare energikilder i nybygg og ved rehabilitering.	Byggforvaltning, Prosjektavdelingen	Lav	Høy	Juvel	Energi	Internt
Ikke legge til rette for mer hyttebygging	Redusere utslipp fra transport til hytta, redusere utslipp fra arealbruksendring, redusere utslipp fra energibruk, ivareta naturområder og biologisk mangfold, unngå beitekonflikter.	Slutte å omdisponere areal, definere dette som arealstrategi i kommuneplanens sammfunnsdel.	Arealplan	Lav	Middels	Langsiktig toppremie	Arealbruk	Internt/ eksternt
Utvikle klimaregnskapet, effektberegne klimatiltak og utvikle gode indikatorer for å måle effekt av tiltak	Bli mer treffsikre i prioritering av tiltak.	Ansette en person som har denne kompetansen	Miljø og klima	Middels	Høy	Langsiktig toppremie	Klimastyring	Internt

Prioritering

- > Kommunedirektørens ledergruppe – hva er viktige tiltak for hele kommunen?
- > Kommunalområdene
- > Få tiltak innen helse og omsorg, oppvekst og kultur og frivillighet – ekstra runde med innspill
- > Kost/nytte, innsats/effekt, symboltiltak
- > Politiske beslutninger

Miljøfyrtårn

- > Konkrete kriterier
- > Lokalt fokus
- > Kontakt med hver enkelt barnehage osv
- > Hva er de ulike enhetene opptatt av?

Fra ord til handling!

Miljø

- Helt konge å kjøre elbil

Sykepleier Mona Ragnarsen i Hamar er storfornøyd med at hun får kjøre elbil. Kommunen satser miljøvennlig og innen utgangen av 2021 skal **HELE BILPARKEN** være elektrisk.

NRK Søndagsrevyen 29.sept 2019

Den er bare nydelig. Og så lett å lære det. På tre minutter kunne vi det. "No problem!"

Eva Eidheim

Resultater og konklusjon

Alle kommunene i utvalget hadde skaffet seg elbil eller var i ferd med å gjøre det unntatt to stykker. Andelen elbiler og ambisjonsnivået med tanke på anskaffelser av elbiler varierende. Hamar kommune satser for eksempel på full elektrifisering av bilparken sin, mens Søndre Land kommune har én elbil og ingen konkrete planer om videre elbilsatsning. De fleste kommunene hadde én ladestasjon per elbil og ladet elbilene om natta.

El-bil nummer 70!

Hamar kommunes bilpark

Hamar kommune har de siste år el-biler. Når tidligere leasingbiler litt ulike størrelse og type avheng

Den 70. el-bilen i rekken hos Hamar elektrisk varebil.

- Midt i blink for vår bruk, sier Lar

Han forteller sjetten el-bil utelukket

Innkjøpsa 2021 skal Framove fornying Overlev Mattis F

Nye el-biler i rådhus-poolen

En liten, snerten Mitsubishi i-MIEV er nå på plass - og flere el-biler kommer.

Ole Mattis Furuseth på Innkjøp forteller at en ny type el-bil nå har kommet inn i bilpoolen og kan

Syklende jordmødre

En jordmødre Hilde Skjapstad, kan det godt hende hun kommer tilbake til deg på

Kommunal Rapport

Hamar skal være bedre enn Norge

ENERGI OG MILJØ, Hamar minskes klim

Kommunal Rapport

Ordfører Einar Bæsterud (t.v.) i Hamar mottok pris fra generalsekretær Christina Ba i Norsk elbilforening

PUBLISERT 04.09.2020 13:30

Fikk pris for elbilsatsing

Hamar kommune fortsetter arbeidet med elektrifisere bilparken. Nå har kommunen fått pris for satsingen.

TERJE LIEN 902 84 413 Hamar kommune har nå 88 elbiler av totalt 168 kommunale person- og varebiler. Det betyr at de så vidt har passert 50 prosent

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Logg inn Abonner

Fikk miljøgevinst med dynamisk innkjøpsordning

Hamar Kommune har blitt tildelt prisen Årets elbilkommune: Innlandet 2020. Kommunen mener at bruken av dynamisk innkjøpsordning har vært nøkkelen til suksessen.

Publisert: 08. sep 2020 Sist endret: 08. sep 2020

Med en knepen seier slo Hamar Kommune andreparten Gjøvik, og juryen beskriver begge finalistene som ambisiøse og inspirerende: «Kommunene har en bevisst og ambisiøs strategi for å legge til rette for elbiler og nullutslipp i personbiltrafikken.

De er opptatte av å finne nye måter å akselerere elbilutviklingen på og ikke minst å ta ansvar for å informere og inspirere andre kommuner i regionen.»

Hamar kommune med bare elbiler om to år - kutter hundrevis av tonn CO2

TEMAER: Klima Kommune Ledelse Utslipp

Takk for meg!

lise.urset@hamar.kommune.no

<https://www.hamar.kommune.no/klima/klima-og-miljo-som-satsingsomrade/>